

Bolivianska och libanesiska proteströrelser

En medienarrativanalys

Omar El-Malli
Jacob Schönning

Abstract

Mediers makt över nyhetskonsumenters världsbild och i förlängningen över politiken gör dem till en relevant aktör att studera inte bara inom medievetenskap och statsvetenskap i allmänhet, utan också inom internationell politik. I relation till sociala rörelser tar sig denna makt uttryck i en beroenderelation. Rörelserna behöver medier för att sprida sina idéer och krav, och vinna stöd hos allmänheten och beslutsfattare i andra länder. Medielogiken verkar dock långt ifrån alltid till rörelsernas fördel när det gäller hur de skildras i nyhetsrapporteringen. I denna uppsats undersöker vi vilka skillnader som går att finna i medienarrativ om sociala rörelser i två olika länder: Bolivia och Libanon. Resultaten pekar på att det finns skillnader i hur våldsamhet hos dessa sociala rörelser betonas av medier, och att folket skildras som mer enat i Libanon - proteströrelsen framställs tydligt som identitetsmässigt bred jämfört med hos den i Bolivia.

Nyckelord: Medienarrativ, sociala rörelser, Libanon, Bolivia, framing, politiska möjligheter.

Antal ord: 9052

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	1
2. Syfte och frågeställning.....	2
3. Tidigare forskning.....	3
4. Material och metod	5
4.1 Material	5
4.2 Metod	5
5. Teori.....	7
5.1 Medienarrativ	7
5.2 Sociala rörelser-teori	8
5.2.1 Kulturella mekanismer	9
5.2.2 Strukturella mekanismer	10
5.2.3 Organisationer och nätverk	12
5.2.4 Viktigaste faktorer	13
5.2.5 Effekter av sociala rörelser.....	13
6. Analys och resultat	15
6.1 Framställning, identitet, känslor, våld.....	15

6.2	Möjligheter, hot, regimtyp.....	18
6.3	Viktigaste uppkomstfaktorer enligt medierna	19
6.4	Rörelsens effekter.....	20
6.5	Bildanalys.....	21
7.	Diskussion och slutsats.....	23
9.	Förslag till framtida forskning.....	25
8.	Referenser	26

1. Introduktion

Idén till denna uppsats uppstod genom att vi observerade hur protester hade uppstått ungefär samtidigt runtom i världen. Länder som Chile, Irak, Iran, Spanien, Bolivia, Libanon och Egypten har sett stora folkrörelser och protester under 2019. Dessa rörelser har krävt någon form av politisk förändring även om deras specifika klagomål och krav har varierat. Från ett ursprungligt intresse kring om och i så fall hur protester spridits från land till land har vi landat i en undersökning av hur internationell media berättar om proteströrelser i skilda länder.

Vi vill med detta bidra till kunskapsbildning kring hur traditionella nyhetsmedier formar läsares förståelse av sociala rörelser. Med en jämförelse mellan rapporteringen av rörelserna i två relativt lika länder - Bolivia och Libanon - som dessutom ställt liknande politiska krav hoppas vi kunna belysa intressanta skillnader mellan de berättelser som skapas. Studien får internationell politisk relevans genom att analysera internationellt lästa medier. Dessa betraktas därmed som aktörer på den internationella arenan.

I Bolivia och Libanon utbröt protester mot sittande regering samma månad. I båda länderna har man krävt presidentens avgång, även om man i Libanon inte begränsat sig till det utan försökt störta ett helt politiskt system. Dessutom är länderna väldigt lika varandra vad gäller hur utbredd korrruptionen är, och relativt lika vad gäller hur hög köpkraftsjusterad BNP/capita de har och hur den senare har förändrats det senaste decenniet (Transparency International; World Bank 2019). Genom att fallen uppvisar likheter på dessa tydligt mätbara faktorer blir de eventuella skillnader som blottläggs i rapporteringen av fallen desto mer intressanta.

2. Syfte och frågeställning

Målet med vår uppsats är att beskriva hur media framställer de olika proteströrelserna och jämföra dessa framställningar. Det görs genom analys av text och bild i nyhetsartiklar. Utgångspunkterna för analysen av artiklar är teorier om sociala rörelser: deras uppkomst, utveckling och effekter. Studien låter centrala begrepp ur teorin undersökas i artiklarna för att sedan utgöra komponenter av ett medienarrativ. Frågeställningarna är alltså:

-Vilka bilder framkommer/berättelser berättas av tre internationella medier om proteströrelserna i Bolivia respektive Libanon hösten 2019 under de inledande veckorna? -Hur skiljer sig dessa båda berättelser och hur liknar de varandra?

3. Tidigare forskning

Medieframställningar av sociala rörelser har bland annat studerats i Watkins (2001), (som undersökte hur nyhetskanalerna ABC, CBS och NBS i sina nyhetssändningar framställde en specifik social rörelse (Million Man March). Studien intresserar sig för fyra “dominant framing practices”: problemdefiniering, retoriska knep, källanvändning och bilder. Därutöver försöker hur den ta reda på hur det kom sig att Million Man March fick så stort medieuppmärksamhet.

Liknande studier har gjorts av Kaun & Jurkane-Hobein (2016) och Walker & Walter (2018), som undersökt medienarrativ i svenska och lettiska medier om Occupy Wall Street-rörelsen respektive representationer av protesterna mot Dakota Access Pipeline i New York Times och Fox News. Såväl Harlow & Johnson (2011) som Hamdy & Gomaa (2012) jämför olika typer av nyhetskanaler med varandra, samt med inlägg på sociala medier och en blogg, och båda studierna har analysobjektens framing av de egyptiska protesterna under arabiska våren som som fall. I den senare studien undersöks arabiskspråkiga nyhetstidningar och sociala medier-inlägg medan den förra undersöker New York Times artiklar samt en Times-reporters Twitterflöde och “the citizen media site Global Voices”.

Dessutom har man studerat hur israeliska journalister upplever sig ha påverkats av diverse personliga, professionella och organisatoriska intressen i sin rapportering om protestvågorna i Israel 2011-2012 (Tenenboim-Weinblatt, 2014).

När det gäller sociala rörelser i Libanon och Bolivia finns ett antal studier i båda fallen. Dominguez (2015) jämför - med fokus på så kallade collective action frames - motståndsrörelser mot två infrastrukturprojekt i Latinamerika, ett i Cochabamba i Bolivia och ett i Mexico City, och menar att rörelsernas strategier för framing var avgörande för deras framgång i termer av att bygga kollektiv identitet och kritisera den förda politiken.

Farting och Kohl (2013) redogör för sambandet mellan sociala rörelser i Bolivia och deras styrka å ena sidan, och en stark tradition bland ursprungsbefolkningar (av vilka Bolivia har regionens största andel) av att konstruera kollektiva minnen å den andra. Flera studier har gjorts på relationen mellan sociala rörelser och staten inför och under Evo Morales presidentskap. Dessa skildrar hur Morales och hans parti Movimiento al Socialismo (MAS) varit beroende av starka sociala rörelser för att komma till makten, hur relationen dem emellan inledningsvis var tät - exempelvis under arbetet med den nya konstitutionen - men sedan blev sämre i takt med att regeringens eftergifter till företagarklassen blev allt tydligare. Oberoende från staten har identifierats som avgörande för att rörelserna ska kunna vara framgångsrika, när de istället samverkade nära MAS blev de koopterade, utmanövrerade och försvagade så att

de inte kunde tvinga partiet att hålla fast vid sina ursprungliga mål (Silva, 2013; Farthing, 2018; McKay, 2017).

Utvecklingen av Libanons miljörörelse med avseende på antal och typ av aktiviteter undersöks i Djoundourian (2007), och i Nagel & Staeheli (2015) studeras libanesiska miljöaktivisters och miljöorganisationers syn på naturen och grönområden som verktyg för skapande av nationell sammanhållning. 2015 och 2016 års proteströrelse "You Stink", liksom landets politiska system som länge präglats av institutionaliserad maktindelning mellan etnisk-religiösa grupper, undersöks och skildras i ett flertal artiklar. You Stink-rörelsen ska ha utgjort en tydlig kontrast till tidigare rörelser genom att den vägrat inordna sig i den etnisk-religiösa splittringspolitik (vår översättning från engelskans "sectarian politics"; Kraidy, 2016; Geha, 2018; Nagle, 2017).

4. Material och metod

4.1 Material

Materialet för studien är sex webbartiklar från tre engelskspråkiga nyhetstidningar: The Guardian (hädanefter kallad Guardian), The Independent (hädanefter kallad Independent) och New York Times (hädanefter kallad NYT). Dessa tidningar har en bred spridning med relativt stora antal läsare, har allt (Guardian) eller en del (Independent och NYT) material tillgängligt även för icke-prenumeranter och uppfattas enligt vår bedömning i allmänhet som seriösa och trovärdiga. Från varje tidning analyseras en artikel om Bolivia och en om Libanon. Artiklarna är publicerade mellan 18 oktober och 9 november 2019, vilket innebär första veckorna efter att breda protester bröt ut i såväl Libanon som Bolivia. En avsiktlig begränsning är att inte behandla artiklar om Bolivia efter den 13 november, då situationen och fallet förändrades i och med att presidenten avgick och en övergångsregering tillträdde (Watson 2019; Collyns & Tuckman 2019). Vidare är artiklarna utvalda efter längd - längre artiklar har prioriterats framför kortare. Endast nyhetsartiklar analyseras och inte debattartiklar, krönikor, ledartexter och annat som är tydligt färgat av politiska åsikter från skribenterna: de senare kategorierna skulle antagligen ge en alltför spretig berättelse, och kan därför inte antas skapa en berättelse som uppfattas som lika objektiv och som kan delas av en bred läsekrets med en mångfald politiska sympatier på samma vis som nyhetsartiklar kan.

Föremål för analys är såväl artiklarnas texter som de bilder som hör till, eftersom dessa också bidrar till att förmedla ett narrativ (Lisle 2019, s. 157-161).

4.2 Metod

Efter ett övervägande mellan olika metoder har vi funnit att narrativanalys är lämpligast för denna studie. Det vi behandlar är i grunden redogörelser för händelseförlopp och processer, med andra historier eller narrativ.

Begreppet narrativ definieras "på det mest grundläggande planet" som "en redogörelse för något som hänt, antingen i verkligheten eller i fantasin" (Robertsson 2018, s. 222). Eftersom vi studerar artiklar som hävdar sig redogöra för två specifika händelser passar detta vår studie. Viktigt att påpeka här är dock att termen redogörelse kan vara missvisande, på grund av att den kan förknippas med att berättaren åtnjuter en neutral position. En bättre term för denna studies syfte är 'konstruktion'.

Eftersom det inte bara finns en enda metod och inte heller, enligt Robertson, “någon ‘bästa metod’ för narrativ analys”, eftersom “vad som fungerar bäst beror på den enskilda forskaren och de forskningsfrågor som vägleder en given studie” (2018, s. 225) har vi ställts inför val kring hur vi ska definiera begreppet narrativ samt hur analysen mer exakt ska gå till. Rent allmänt vid en narrativanalys “är det lämpligt att operationalisera elementen i historien (...) som frågor som ställs till texten” (Ibid, s. 247). Istället för de element som Robertson föreslår i Chatmans efterföljd står ett antal begrepp i fokus för vår analys.

De begrepp vi är intresserade av utgör några av de centrala begreppen inom teoribildningen om sociala rörelser. Frågorna vi ställer till texten presenteras därför i samband med genomgången av denna teori i avsnitt 5.2. Vi vill med andra ord försöka fånga vad medieberättelserna förmedlar om några av de fenomen som forskningen identifierat som centrala för uppkomsten, utvecklingen och följderna av sociala rörelser. Eftersom artiklarna behandlar vid publiceringens tidpunkt nyuppkomna rörelser ligger främst fenomen som fungerar som uppkomstfaktorer i fokus. Genom att analysera vilka fenomen som belyses samt hur i respektive fall kan vi fånga något om vilken relativ vikt som mediebolagen förmedlar att dessa haft i vardera fall. Med andra ord vill vi låta teorin styra vilka delar av medienarrativen som vi lyfter fram och analyserar. På så vis hoppas vi återge de aspekter som en forskare i sociala rörelser kunde ha fastnat för i sin läsning och tolkning av materialet. De narrativ vi söker kan följaktligen mer exakt definieras som ‘mediers konstruktion av en social rörelses uppkomst, utveckling och effekter under rörelsens inledande veckor’. Det kan tyckas anmärkningsvärt att termer som ‘historia’ eller ‘handling’ inte återfinns i denna definition, men det har mer att göra med att vi inte vill binda oss vid de analytiska verktyg och frågor som tidigare forskare har knutit till dessa, än att vi inte anser oss inkludera något som liknar ‘historia’ eller ‘handling’ överhuvudtaget i vår analys (Robertson 2018, s. 222-225).

Narrativ kan ha såväl en enda som flera berättare (Robertson 2018, s. 225). Vi behandlar samtliga artiklar om vardera land gemensamt, som ett narrativ, och rekonstruerar med andra ord narrativ med flera berättare. Avslutningsvis jämför vi de två narrativen och diskuterar de skillnader och likheter vi finner.

5. Teori

5.1 Medienarrativ

Medieforskaren Neil Postman menar att det är omöjligt att studera global politik utan att ta hänsyn till media. Det är genom media såväl forskare som människor i allmänhet blir uppmärksammade på och får kunskap om fenomen som vi vill förstå. I dagens globala värld har mediebolag därmed inflytande över människors världsbild och åsikter (Lisle 2019, s. 145). Media hävdar sig försöka sträva efter objektivitet och en neutral ställning. Dock är det omöjligt för media att uppnå verklig objektivitet, eftersom ingen medieaktör har åtkomst till en neutral och allvetande översiktsposition över världen (Lisle 2019, s. 146).

Precis som på det nationella planet tenderar medier att influera den internationella politiken, exempelvis genom att påverka beslutsfattare att stödja eller motverka nationella aktörer i andra länder, eller andra internationella aktörer. Det kan handla om sociala rörelser, för vilka medier fortfarande är oerhört betydelsefulla för aktivister och sociala rörelser. Tillgång till social media underlättar visserligen för dessa att mobilisera sig och sprida sina perspektiv, men traditionella medier har ännu ett stort inflytande över hur människors verklighetsuppfattningar konstrueras, och därmed över hur och vilka sociala rörelser som synliggörs och får stöd internationellt (Berenson 2018, s. 76-77, 79-80)

Relationen mellan medier och sociala rörelser är dock komplex. Rörelserna behöver medierna, men medierna tenderar ofta att framställa proteströrelser i dåligt ljus. Det gäller på den nationella arenan, men också till stor del på den internationella, eftersom medielogiken fungerar på ett liknande sätt där. Mediebolagen söker berättelser med nyhetsvärde, och det tenderar att generera fokus på personer, konflikter, våld och dramatik, medan rörelserna istället har ett intresse av att deras krav och idéer belyses (Berenson 2018, s. 70-71). Denna mediedramaturgi kan förstås utifrån marknadslogiken, eftersom mediers finansiering beror på antal nyhetskonsumenter. Sådant som har högt nyhetsvärde är helt enkelt det som många är intresserade av och genererar således många tittare eller läsare (Tarrow 2011, s. 149). Redaktörer och journalister återger således inte bara en objektiv verklighet, utan skapar narrativ för läsaren (Lisle 2019, s. 145-146). De väljer ofta sida åt nyhetskonsumenten - för eller mot en proteströrelse - och ofta presenteras då just rörelsernas perspektiv som subjektivt i kontrast till myndigheternas "officiella" narrativ. Detta kan även förstärkas om en proteströrelse ställer krav som står tydligt i strid med ett mediebolags ägares eller dess annonsköpares intressen (Berenson 2018, s. 70-71).

I hur hög grad som medier har förmåga att utöva kontroll över och ställa sig kritiska till makthavare och samhällseliter i allmänhetens tjänst, och hur mycket de istället fungerar som maktens språkrör är föremål för teoretisk debatt. Pluralister försvarar tanken på medier som vakthundar gentemot makten och den enskilde nyhetskonsumentens makt att påverka medierna genom att välja den mediekälla som passar hen ideologiskt. Anhängare av kritiska och marxistiska perspektiv hävdar istället att medier snarare försvarar rådande hierarkiska samhällsordning. Det görs bland annat genom att undertrycka information som inte passar elitens intressen och istället förmedla information som gör intryck av att alla tjänar på den rådande ordningen. Medierna kan visserligen ändå, enligt kritiska teoretiker, agera vakthund men bara på ett ytligt sätt, utan att ifrågasätta - eller stimulera ifrågasättande av - själva grundvalarna i de politiska strukturerna, framförallt de i det egna landet (Lisle 2019, s. 151-154). Vi tar inte ställning i denna debatt men konstaterar att resultatet av denna studie och andra liknande kan ha bäring på vilket perspektiv som är mest rimligt. Om de undersökta mediernas narrativ aldrig går så långt som att ifrågasätta något grundläggande i världspolitiken eller i det egna landet, eller om de till och med förmedlar perspektiv som passar tydligt väl med samhällselitens intressen, då ger det stöd för ett kritiskt perspektiv.

Det vi dessutom konstaterar är att man är överens om att medier på ett eller annat sätt konstruerar partiska narrativ om verkligheten (Ibid). Dessa narrativ försöker de övertyga sina konsumenter om. När de gör det tillämpar de ofta metoder som appellerar mer till känslor än till vårt förnuft. De kan ta sig runt vårt kritiska tänkande genom att exempelvis använda starka bilder och moraliserande retorik i syfte att väcka antingen ilska, sorg eller glädje (Lisle 2019, s. 157). Denna del av mediernas kommunikation är en del av det som blir föremål för analys i denna undersökning, framförallt genom bildanalysen.

5.2 Sociala rörelser-teori

Eftersom båda våra fall är fall av sociala rörelser som protesterar mot den sittande regeringen i sitt land behöver vi inledningsvis definiera sociala rörelser (termen proteströrelse kommer användas synonymt). Sociala rörelser kan enligt Tarrow definieras som “kollektiva utmaningar, baserat på gemensamma mål och sociala solidariteter, i kontinuerliga interaktioner med eliter, motståndare och auktoriteter” (2011, s. 9). En social rörelse ska med andra ord vara “baserad på underliggande sociala nätverk, på kollektiva handlingsramar (fr. eng. “collective action frames”), samt på förmågan att uppehålla uthålliga utmaningar mot mäktiga motståndare” (Ibid, s. 7).

Kollektiva utmaningar syftar här på offentliga konfrontationer med makthavare, och sådana används av rörelser i syfte att “bli anhängares fokuspunkt, vinna motståndares och tredje parts uppmärksamhet och skapa grupper att representera” (Ibid, s. 7-8, 10). För att människor ska bli beredda att ta riskerna och betala priset för att engagera sig i sådana krävs både att de har starka

gemensamma intressen och att de förmås uppfatta och öppet erkänna sig dela intressen (Ibid, s. 11). Dessutom krävs att de blir känslomässigt engagerade i målen och att de uppfattar tillräckligt stora politiska möjligheter och tillräckligt små hot (Ibid, s. 12).

5.2.1 Kulturella mekanismer

Erkännandet av att man har gemensamma mål och intressen är beroende av att man arbetar med kollektiv förståelse av sin situation, hädanefter kallad "framing" eller "inramning". Detta utgör tillsammans med byggande av (eller utnyttjande av existerande) kollektiva identiteter, liksom appellering till känslor, de kulturella mekanismerna som bidrar till formandet av en rörelse. Dessa faktorer genererar tillit, samarbete och solidaritet mellan deltagare, som i sin tur möjliggör koordinering av aktioner (Tarrow 2011, s. 31, 142-143).

Inramningar fungerar som tolkningsscheman som förenklar "(the) world out there" genom att koppla "objects, situations, experiences and sequences of actions with one's present or past environment." (Snow & Benford enligt Tarrow 2011, s. 144). "Collective action frames" är en särskild typ av inramningar som sociala rörelser sysslar med för att skapa mening som manar till handling. Det kan handla om att kollektiva bekymmer benämns, kopplas samman och ges värdighet, att allvaret i en situation skärps in eller att det som tidigare betraktats som olyckliga omständigheter förvandlas till orättvisor på ett sätt som anknyter till människors kulturella förförståelse (Ibid).

Sociala rörelser är dock inte ensamma om att bedriva framing, utan de samspelar och konkurrerar med motståndare och medspelare - media, stat och andra aktörer - om att konstruera verklighetsbilder (Tarrow 2011, s. 32). Vilken bild som blir dominerande har påverkan på människors inställning till det som inramas och därmed hur stort stöd och genomslag de får. I vår undersökning väljer vi därför i analysen att inledningsvis fråga oss (1a) hur hela protestvågor, centrala aktörer och deras handlingar inramas, och det specifikt av de undersökta medierna (Tarrow 2011, s. 144).

Nära kopplat till framing är identitetsbyggande. Det handlar om hur "rörelser definierar, krystalliserar och konstruerar kollektiva identiteter" (Tarrow 2011, s. 142-143). Gränser dras mellan "oss" som har klagomål och "de" som är motståndare för att tydliggöra konflikter och allianser (Ibid, s. 31). Solidaritet mellan rörelsens medlemmar (som ofta kan vara rätt olika) skapas ur ärvda eller konstruerade identiteter, och som del av detta trycks (överlappande) identiteter som passar dåligt med rörelsens mål undan. Sådant är viktigt för att hålla ihop en rörelse kring gemensamma mål istället för att splittras, och särskilt viktigt då en rörelse börjar formas. Då behöver den nämligen vinna erkännande som legitim representant för sin grupp, eventuellt i konkurrens med andra rörelser. När den sedan blivit etablerad minskar eller försvinner behovet av att bygga identitet, men det kan uppkomma på nytt eftersom människor har en mångfald av identiteter som kan variera i betydelse och omförhandlas med tiden (Tarrow 2011, s. 151-152). Hur media (re)konstruerar en rörelsens kollektiva identitet kan både vara

en indikator på hur stor konkurrensen är kring identitetsskapande och hur framgångsrik en rörelse varit med etableringen av sin konstruktion, samt ha betydelse för hur rörelsens egna konstruktion uppfattas framöver. Därför ställer vi frågan: (1b) hur konstrueras protestanternas kollektiva identitet av medierna?

Även arbete med känslor har betydelse för att aktivera människor till politisk handling. Enligt Taylor är känslor “(the) site for articulating the links between cultural ideas, structural inequality, and individual action”. Hen menar att sociala rörelser skiljer sig från dominerande institutioner just genom en känslologenererad ‘hetta’ (Taylor enligt Tarrow 2011, s. 153). Rörelser behöver väcka känslor som skapar denna hetta, som aktiverar snarare än kväver människors engagemang. De kan väcka känslor bland annat genom att tala om dem, “(b)y saying, we are not afraid, one can become less afraid; by saying ‘we are angry,’ one can feel angry.” (Gould enligt Tarrow 2011, s. 154). Exempel på känslor som kan motivera till aktivism starkare än andra är kärlek, lojalitet, vördnad och ilska, och de känslor som ofta återfinns hos protestanter är optimism, självförtroende, ilska, indignation, rädsla, medkänsla och plikt. I vissa fall byggs rörelser kring hat och stolthet över den egna “rasen”. De känslor som istället snarare motverkar eller dämpar mobilisering är sådana som förtvivlan, uppgivenhet, skam och depression (Tarrow 2011, s. 154).

Känslorna mobiliseras i relation till ett antal andra aktörer och deras förväntade beteenden. Bland annat har man i åtanke potentiella sympatisörer och sidoåskådare, som kan avskräckas från att stödja en om man uppvisar alltför starka eller alltför annorlunda känslor mot vad de är vana vid. Dessutom behöver man förebygga att våldsmaktens repression eller makthavares likgiltighet inför rörelsens krav genererar kvävande desillusionering eller potentiellt destruktiv ilska och hämndbegär bland de egna leden. I rakt motsatt riktning kan dock beroendet av media verka, eftersom man vet att medier är mycket mer angelägna om att rapportera om starka känslouttryck än svaga (Tarrow 2011, s. 149, 155). Som behandlades i avsnitt 5.1 tenderar ju medier att fokusera på det som skapar stora rubriker, vilket i det här fallet får till följd att man belönar militanta och våldsamma tendenser med uppmärksamhet, även bland i övrigt våldsamma aktivister (Tarrow 2011, s. 149).

Resterande frågor om kulturella mekanismer lyder därför:

(1c) Vilka känslouttryck hos protestanter återges och hur framställs deras kollektiva känslor? (1d) Hur våldsamma framställs de?

5.2.2 Strukturella mekanismer

Som ovan nämnt är även politiska möjligheter och hot något som påverkar människors villighet och förmåga att forma rörelser. Politiska möjligheter definieras av Tarrow i Goldstones och Tillys efterföljd som “the (perceived) probability that social protest actions will lead to success in achieving a desired outcome” (Goldstone & Tilly enligt Tarrow 2011, s. 160). När dessa möjligheter ökar uppmuntrar det människor att mobilisera sig i proteströrelser (Tarrow 2011, s. 32). Vi frågar oss därför (2) vilka förändringar i politiska möjligheter för

protestanter som beskrivs? De kan förändras på flera sätt. Tarrow lyfter fram dessa fyra som de mest fruktbara faktorer att mäta (Ibid, s. 164-166):

1. Tillgång till deltagande för nya aktörer i politiska processen. Sannolikheten för proteströrelers uppkomst är som störst vid medelgod tillgång till deltagande för nya aktörer. Då folk med inga eller lite politiska rättigheter får fler ökar sannolikheten för att de formar proteströrelser. Vi undrar alltså: (2a) Ska potentiella utmanare ha tilldelats ökade politiska rättigheter?
2. Sannolikheten inom det politiska systemet för politiska omgrupperingar. Ju högre instabilitet och osäkerhet hos väljarsympatier och hos styrkeförhållanden mellan regering och opposition, desto större uppfattas möjligheterna för sociala rörelser. Därav frågan: (2b) Ska medborgarnas stöd för regimen ha börjat vackla?
3. Tillgänglighet till inflytelserika allierade. När personer inom eliten visar sig som allierade för potentiella utomparlamentariska rörelser uppmuntras de senare till att protestera. Eliterna kan exempelvis agera som "vänner i rätten, som garanter mot repression eller som acceptabla förhandlare" å protestanternas vägnar. Därför undrar vi: (2c) Ska inflytelserika aktörer ha visat sig som potentiella allierade till protestanter
4. Uppkommande splittringar inom eliten. Ju fler och ju tydligare konflikter mellan eliter uppfattas, desto större blir incitamenten för att protestera. Vi undrar därför om (2d) ökade splittringar inom samhällseliten beskrivs?

Hot är nästan, men inte riktigt, motsatsen till möjligheter. Tarrow menar att "(t)hreat relates to the risks and costs of action or inaction, rather than the prospect of success." (2011, s. 160). Dessa faktorer avskräcker människor från mobilisering (Ibid, s. 32). Det rör sig främst om hot från stat och samhällselit, och här finns flera fruktbara uppdelningar. Bland annat brukar man skilja mellan repression i betydelsen fysiskt tvång mot utmanare och "suppression" (engelska termen används för tydlighetens skull) i betydelsen social kontroll av protester. Den senare är betydligt mindre våldsam och handlar bland annat om att uppvisa enad front mot motståndsrörelsen (Ibid, s. 170, 32). Tidigare var repression den i särklass vanligaste formen av hot, men i och med ickevåldsliga metoders genomslag som effektiva instrument för protestanter har suppression blivit mer vanligt. Det innebär att stater stryper proteströrelserna, exempelvis genom att med stämningar, domstolsbeslut och minskade bidrag ökade kostnaderna för organisering och mobilisering (Ibid, s. 171-172). När det gäller effekterna av dessa drag tyder en del forskning på att suppression är mer effektivt för staten än repression i det långa loppet för att hålla nere proteströrelser (Ibid, s. 171). Empirin kring effekterna av repression är till och med tämligen oklar, trots att det intuitivt kan verka självklart att ökad repression minskar antalet protester. Vissa forskare hävdar istället att det ökar protestviljan på grund av att människor blir

arga över vad de uppfattar som övervåld från myndigheter. Andra ser antingen kurvlinjära samband eller inga samband alls, och ytterligare andra hävdar att mekanismen är mer komplex och man behöver ta in fler faktorer i beräkningen (Ibid, s. 174). Trots detta väljer vi att ta med inte bara suppression utan också repression som analytiska begrepp, på grund av den redan diskuterade medietendensen att ge stor uppmärksamhet åt våldsamheter. Om medienarrativet ger vid handen att hoten tydligt ökat - eller minskat - kan det ju forma nyhetskonsumentens tolkning av skeendet alldeles oavsett vilka orsakssamband som föreligger rent objektivt. Därför undrar vi (2e) vilka förändringar i graden av hot genom fysiskt tvång eller social kontroll som beskrivs?

Viktigt att påpeka är att betydelsen av hot och möjligheter i verkligheten är beroende av hur de uppfattas av potentiella protestanter och protestledare (Tarrow 2011, s. 163-164). Detta kommer vi inte åt direkt med vår undersökning, eftersom medienarrativen inte kan antas utgöra en objektiv beskrivning av deras uppfattningar. Det vi i första hand kommer åt är hur medierna uppfattar möjligheterna och hoten, och i andra hand hur medierna beskriver hur de potentiella protestanterna uppfattar dem.

En annan form av faktor som påverkar sociala rörelsers uppkomst och kanske framförallt hur starka och våldsamma de blir är i vilken sorts regim de uppstår: demokratisk eller auktoritär, centraliserad eller decentraliserad. Centraliserade, starka stater löper större risk att utsättas för proteströrelser, helt enkelt på grund av att makten är mer koncentrerad och där finns färre mål att attackera för den som är missnöjd med den förda politiken än i decentraliserade, svaga stater. Dessutom tenderar decentraliserade stater lättare få ett blomstrande civilsamhälle som kan absorbera missnöje, vilket gör dem mindre utsatta för utbrott av våldsamma protester (Ibid, s. 175-176). Vidare tenderar demokratiska stater erfarit fler proteströrelser än odemokratiska - på grund av att människor tilldelats större fri- och rättigheter där - men samtidigt mindre våldsamma, på grund av deras tendens preferens för repression snarare än suppression, och deras brist på "känslighet inför uppbyggande av samtycke" från medborgarna (Ibid, s. 179). Av dessa skäl finner vi det intressant att undersöka (2f) hur regimen karaktäriseras.

5.2.3 Organisationer och nätverk

Organisationer och nätverk utgör en tredje kategori av faktorer med betydelse för sociala rörelser. Dessa begrepp har vi dock valt att inte söka efter och analysera i materialet. Av utrymmes- och tidsskäl har vi behövt avgränsa valet av analytiska begrepp, och då föll dessa bort. Detta av flera skäl. Sambanden här är för det första mer oklara än med de tidigare typerna av faktorer. Vilken organisationsform som lämpar sig bäst för att forma en livskraftig och bred social rörelse är inte självklart. Bildandet av socialdemokratiska partier är exempel på hierarkiska och centraliserade organisationer med förmåga att säkerställa kontinuitet och samordning mellan sina medlemmar. Problemet är att de samtidigt tenderar att kväva människors kreativitet och radikalitet. Anarkistiska rörelsen har

stått för motsatsen, och tenderat att bli elitistiska och sekteristiska och dessutom haft svårt att uppehålla sina ansträngningar under längre tid (Tarrow 2011, s. 122-124). Många rörelser är idag någon form av hybrid mellan dessa, men vad som är den optimala formen - om det finns någon - är fortfarande svårt att säga (Ibid, s. 138-139).

När det gäller nätverk så hävdar dock vissa forskare att rörelser uppkommer ur existerande nätverk som förvandlas, och att täta sociala nätverk har bättre förmåga att bilda sociala rörelser än lösare sådana, bland annat tack vare deras möjligheter att utdela sociala sanktioner för den som inte deltar (Crossley 2002, s. 93-98; Tarrow 2001, s. 124). Det leder in på det andra skälet till varför vi väljer bort just dessa begrepp: de är mer svårfångade och antagligen mindre intressanta för journalister. Att försöka få information om hur täta och hur många nätverken varit som gett upphov till en viss social rörelse bör kräva mycket tid och närstudier av rörelsen, något som en journalist som skriver om färska, pågående händelser inte lär ha tid till. Inte minst på grund av den stora mängden möjliga kommunikationskanaler som finns i denna tid av internetbaserad kommunikation och sociala nätverk. Hen kan visserligen påstå sig veta sådant, men här gör vi ett antagande om att journalister på dessa tidningar värnar sin professionalitet för högt för det. Därför tror vi att det finns mindre intressant att analysera utifrån dessa begrepp.

5.2.4 Viktigaste faktorer

Även om är det svårt att förneka att samtliga dessa faktorer, eller i varje fall samtliga kategorier av faktorer, har betydelse för proteströrelser och deras uppkomst lägger olika forskare olika relativ vikt vid vid dem. Vi är intresserade av att se om medierna själva identifierar någon av dessa som viktig, eller om de betonar något annat som avgörande för den sociala rörelsens uppkomst och inledande utveckling.

Vi ställer oss därför frågan: (3) Vilken eller vilka faktorer lyfts fram som särskilt betydelsefulla för uppkomsten av proteströrelsen?

5.2.5 Effekter av sociala rörelser

Nära kopplat till frågorna om vilka politiska möjligheter som ger upphov till sociala rörelser återfinns mekanismer om vilka politiska möjligheter som skapas av sociala rörelser. Såväl den ursprungliga rörelsen som politiska elitaktörer och konkurrerande rörelser kan få nya möjligheter till följd av inledande missnöjesyttringar (Tarrow, s. 167-168). Dels kan det handla om möjligheter till att öka repressionen, men det kan också vara handla om att vissa politiker utnyttjar en rörelse genom att göra sig till "folkets tribuner". Det här är viktigt eftersom sannolikheten för att protester leder till konkreta reformer är som störst om de skapar karriärmöjligheter eller tillfällen att driva igenom sin politiska agenda för aktörer inom eliten. Dessa är i sin tur som mest benägna att utnyttja

rörelser när själva bredden av sociala rörelser som utmanar systemet gör det för svårt att kväsa protesterna med repressiva åtgärder (Ibid, s. 168-169). Av dessa skäl ställer vi även följande frågor till materialet:

(4a) Vilka (utökade) politiska möjligheter beskrivs sociala rörelser och elitaktörer ha fått till följd av den undersökta rörelsen och hur beskrivs dessa möjligheter utnyttjas?

(4b) Hur breda beskrivs de sociala rörelserna och hur beskrivs deras stöd hos befolkningen?

På grund av fråga 4b:s likhet med 1a och 1b analyseras den i anslutning till dessa frågor.

6. Analys och resultat

Analysen är strukturerad efter kategorierna av begrepp som förklarades i 5.2. Analys av begrepp inom samma kategori återfinns i samma avsnitt, och analysen av såväl narrativen om Bolivia som om Libanon likaså.

6.1 Framställning, identitet, känslor, våld

Narrativen om de sociala rörelserna skiljer sig delvis mellan de olika mediekanalerna. I Libanon framställs protesterna utifrån all media som ligger till grund för denna analys som väldigt identitetsmässigt breda. NYT:s artikel lägger en stor tyngd på att uppmärksamma alla de medborgare som oavsett religion tagit sig till gatorna för att visa sitt missnöje mot "their leaders". "Christians, Muslims and religious minorities [...] families came with children; the elderly protested alongside the young" (Yee, 2019). Protesterna beskrivs som väldigt breda eftersom protestanterna framställs som representanter för alla grupper, och citaten pekar på att de uppfattar hela folket stå enat i protesterna. En tydlig bild ges av att det är människor från alla etnisk-religiösa grupper och åldrar som är ute på gatorna, och att det de har gemensamt är att de är libaneser och att de är trötta på korruption och regeringens oförmåga att lösa problem och kriser såväl med ekonomin som med miljön. Därmed kräver de att regeringen avgår. "Our demands are one, our objective is one: the people want the downfall of the regime" (Reuters in Lebanon 2019). Den universella enigheten jämförs med tidigare perioder, då folket varit mer splittrat, och anses därför särskilt anmärkningsvärd. Detta belyses i citat som "It's the first time it's not politicized," "This time it's all of Lebanon," "(...)This is for Lebanon," samt "In the past, we used to protest for certain parties and groups. This time, we're here because we're Lebanese." (Ibid). Artikeln lägger fokus på att grupper gått emot sina ledare och det uppmärksammas genom följande citat. "In Sunni-dominated areas, people tore down posters of Mr. Hariri, the country's most powerful Sunni. In largely Shiite parts of southern Lebanon, they chanted against Nabih Berri, the Shiite speaker of Parliament, whose popularity usually goes unquestioned, and in the Hezbollah-controlled southern suburb of Beirut they attacked the offices of Hezbollah members of Parliament. Outside the government palace in Beirut on Friday evening, a chanting crowd alternately mocked Mr. Hariri and Gebran Bassil, the foreign minister and a leader of the Free Patriotic Movement, a Christian party." (Yee 2019).

Guardian betonar dessutom att protestanterna är enade oavsett religion.

“Protesters poured through villages and towns as well as the capital, Beirut, for a second day. No political leader, Muslim or Christian, was spared their wrath. They called for leaders including Hariri, president Michel Aoun and parliament speaker, Nabih Berri, to step down. “ (Reuters in Lebanon 2019).

Både Guardian och NYT uppmärksammar att i Libanon är medborgarna enade oavsett vilken religion de tror på. Även om de båda artiklarna berättar att individer gått emot de politiska ledarna Aoun, Hariri eller Berri förklaras det på olika sätt. NYT betonar deras religiösa bakgrund, observerar att Bassil och Aoun är familjerelaterade och tillhör samma parti. I Guardian betonar man enbart de politiska ledarnas uppdrag istället för att skriva något om deras religiösa bakgrund.

Independent (Hall & Abdel-Massih 2019) lägger större tyngd på de ekonomiska aspekterna som ska ha inspirerat individer till att delta i protesterna. De menar att större delen av den sociala rörelsen består av individer från fattigare områden. “[M]any of them from poorer neighbourhoods and cities [...] took the later that evening to vent their anger”. Dock fortsätter skribenten kort därefter med följande citat: “families with children, crowds of men on mopeds and motorbikes, young and old” (Ibid) Vidare består den sociala rörelsen av allt från unga, äldre, kvinnor och män (Ibid).

Om fallet Bolivia berörs identitet med att Guardian menar att missnöjet har visat sig i både arbetarklassområden och medelklassområden. “Road blockades [...] were visible in both the middle-class south and working-class north of the city, according to Reuters witnesses” (Reuters in La Paz 2019). Även i huvudstaden La Paz ska många butiker och skolor haft stängt. “[T]he streets of La Paz, which has a million residents, were half-empty on monday morning, with many shops and schools shuttered” (Ibid).

Vilka som utgör den sociala rörelsen utvecklas inte mer än att presidentkandidaten Carlos Mesa ska ha kallat valet uppgjort och uppmuntrat sina följare att revoltera (Reuters in La Paz 2019). Independents artikel har endast en formulering om identitet, där president Morales citeras rikta sig till “sisters and brothers”. Ett liknande citat återfinns i NYT: “At the end of the day, we’re a family.” Tidningen skildrar dock protesterna som allmänna, även om en formulering om att anhängare till oppositionsledaren Carlos Mesa av denne uppmanats att stanna kvar på gatorna kan tolkas som att många i rörelsen hör till hans anhängare. Enligt tidningen ska det finnas två sidor som strider om vem som ska leda landet, vilket vidare lett till de stora demonstrationerna i landet (Machicao & Londoño 2019). Även om artiklarna lyfter upp det stora missnöjet som visat sig gentemot presidenten Morales, menar NYT att han fortfarande erhåller ett stort folkligt stöd. “Despite the protest Mr. Morales retains broad popular support” (Ibid). Att Morales fortfarande erhåller ett stort förklaras som en av orsakerna till splittringarna i landet, “the nation is devided as never before” säger en statsvetare och presidenten citeras där han uppmärksammar polariseringen. “It’s very painful to see clashes between Bolivians” (Ibid). Morales anhängare beskrivs endast i termer av vad de uppmanats göra av presidenten, inte som om de har någon egen agens.

Splittringen har inte bara varit inom den bolivianska befolkningen, utan även poliser ska ha haft splittrade åsikter, enligt Independent. Detta i samband med att Independent uppmärksammat en video på bolivianska poliser som viftar den bolivianska flaggan och sjunger tillsammans med oppositionsrörelsen. Polischefen ska dock ha tagit avstånd från detta påståendet. “Although the head of the police insisted there was no widespread mutiny”. Emellertid ska poliser i Santa Cruz och Cochabamba anslutit sig till proteströrelsen medan poliser i huvudstaden La Paz stannat kvar i polisstationen. “Police in Santa Cruz, the largest city in Bolivia and a hotbed of support for the opposition, announced they were joining a mutiny began by their fellow officers in Cochabamba, while in the de facto capital La Paz some police have garrisoned themselves in the central police station.”

NYT och Independent beskriver rörelsen som splittrat. NYT uppmärksammar den växande polariseringen hos befolkningen medan Independent fokuserar på segregationen som sker mellan poliser i diverse städer. Emellertid har Guardian inte uppmärksammat splittringen på samma sätt utan de ger större utrymme för oppositionsgruppen och deras budskap.

När det gäller känslor beskrivs dessa styra i kontrast till fakta. “Perceptions and emotions are stronger than facts, so that is what we’re being governed by.” citeras en statsvetare säga. Ilska och upprördhet över orättvisor beskrivs präglade protesterna.

Både i Bolivia och Libanon har våld från diverse rörelser framkommit. I Libanon benämns befolkningen som frustrerad och våldsam. “The crowds blocked roads, lit fires and clashed with police [...] they came at a moment of already simmering rage, fuelled by a failing economy.”(Hall & Abdel-Massih 2019). Den sociala rörelsen förklaras som radikal och våldsam även i Guardian, där de till och med menar att “Some protesters, including men in black hoods, blocked roads, set tyres on fire and used iron bars to smash storefronts in Beirut’s affluent downtown district.”. Guardian hävdar att “men in black hoods” är de som är väldigt våldsamma, medan Independent hänvisar till protestanterna överlag (Reuters in Lebanon 2019; Hall & Abdel-Massih 2019). De ska enligt de båda mediekanalerna ha kolliderat med polisen, och varit arga på grund av den ekonomiska krisen som påverkat medborgarnas ekonomi. Protesterna ska ha varit så pass våldsamma att grannländer rekommenderat sina medborgare att återvända från Libanon, och inte resa dit (Hall & Abdel-Massih 2019). Emellertid tonas detta ner i NYT:s artikel. Vissa våldsamheter återges - ett par dödsfall och en skadad, samt vandalisering av butiksfönster och bildäcksbränder - men protesterna benämns ändå som “mostly peaceful”.

I Bolivia ska medborgare ha stängt skolor och blockerat vägar för att visa missnöje (Reuters in La Paz 2019). I staden Cochabamba ska det uppstått våldsamma scener under protester (Wyatt 2019), och man rapporterar vidare ett antal dödsfall: “at least three people have died since the protest erupted last month and hundred more have been injured” (Reuters in La Paz 2019). Protesterna ska ha radikaliserats genom att två aktivister mördades efter att de protesterade mot staten. “Their rage simmered after two anti-government demonstrators were killed [...] after a rampage of gunfire that left several other people wounded. It was not

clear who opened fire on the demonstrators” (Wyatt 2019). Mestadels beskrivs den sociala rörelsen som våldsam utifrån artiklarna (Machicao & Londoño 2019).

I NYT och Independent beskrivs den sociala rörelsen som mer radikal än vad den gör i Guardian. Dock ges det inte någon förklaring till vem som står bakom våldsamheterna. Independent citerar presidenten Morales när han beskyller motståndsrörelsen för de våldsamma gärningarna (Wyatt 2019).

6.2 Möjligheter, hot, regimtyp

Hundratusentals protestanter i både Libanon och Bolivia har lett till stor uppmärksamhet och politiska aktörer har inte kunnat blunda för deras krav. I Libanon har premiärminister Hariri gett regeringen 72-timmars deadline för att fullfölja befolkningens krav. Om de inte klarar av sitt uppdrag lovar han att avgå (Reuters in Lebanon 2019). I Guardians artikel observeras en splittring mellan de politiska ledarna. Regeringsmedlemmarna ska enbart ha skyllt på varandra. Hariri ska ha haft svårigheter att utföra diverse reformer för att förhindra en ekonomisk kris. Den politiska eliten i parlamentet ska ha försvårat för honom att införa diverse åtgärder. Dessutom hävdar skribenten att Gibran Basil (presidentens svärson) påstår att andra partier ska ha försvårat för dem att få igenom förslag som skulle rädda Libanons ekonomi (Ibid). Splittringen mellan politikerna ska ha lett till att vissa ledare uppmanat sina väljare att protestera, “by the end, most of the country's political leaders had weighed in, to little effect, with some even arguing their followers to demonstrate against the government” (Yee 2019). I Independent har man hävdat att befolkningen inte är villiga att förhandla med regeringen, utan att de har ett tydligt mål: att störta den politiska eliten (Independent).

I Bolivia har president Morales tagit avstånd från alla anklagelser om fusk och därmed valt att inte avgå eller införa ett nyval. Emellertid ska han ha sagt att han ställer upp i nyval om bevis på fusk framkommer (Reuters in La Paz 2019). Internationella aktörer ska ha lyssnat på den sociala rörelsen - både EU och Organisation of American States (OAS) har kallat till ett omval mellan Morales och Mesa (Wyatt 2019).

Presidenten Morales definierar protesterna genom att kalla det en våldsam kupp (Ibid). Lite utrymme ges åt presidenten Morales i artiklarna, det uppmärksammas enbart i Independent att han fortfarande erhåller stort folkligt stöd. Även om internationella aktörer som EU och OAS föreslagit omval beskrivs dock den sociala rörelsen som fortsatt våldsam (Ibid).

Hot om repression minskar i och med att en stor del av de beväpnade styrkorna, som har mandat att försvara statens våldsmonopol, gjort utfästelser om att inte slå ner på demonstranterna. Det ska ha gjorts genom ett öppet men osignerat brev som påstås ha nästan 3000 försvarsmaktsanställda bakom sig (Machicao & Londoño 2019). Detta kan på samma gång utgöra en politisk möjlighet för proteströrelsen och oppositionspolitiker, i synnerhet eftersom brevsribenterna tar ställning i en kontroversiell fråga om huruvida presidenten

haft konstitutionell rätt att sitta kvar vid makten (Ibid). På så vis lär brevet ha tolkats som att man har allierade inom samhällseliten med sig mot presidenten. Graden av hot minskar ytterligare några veckor senare när delar av poliskåren beskrivs göra myteri, på vissa håll genom att ansluta sig till demonstrationerna på gator eller signalera sitt stöd på hustak, på andra genom att återvända till polisstationen (antagligen bort från protestanterna). Dessutom är regeringen då tydlig med att den inte tänker kalla in armén för att slå ner på protesterna: “Despite the growing pressure, Mr Morales’s government has insisted it would not call in the army “at this time” and the embattled president has vowed to resist the calls to stand down.” (Wyatt 2019). Även graden av social kontroll varierar när presidenten först fick sina anhängare att belägra städer, men sedan uppmanade dem att upphöra med det. Detta kallas i en artikel “a provocative tactic” med syfte att bromsa protesterna (Machicao & Londoño 2019).

När det gäller regimtyp kallas Bolivia för en “young democracy” (Machicao & Londoño 2019) medan Libanons politiska system om något karaktiseras med “sectarian political order”, vilket bara i sig självt inte är helt så att placera in varken ifråga om demokrati eller centralisering (Hall & Abdel-Massih 2019). Systemet beskrivs så här: “the entire sectarian system, under which the perpetual power struggle among Lebanon’s 18 officially recognized religious groups produces jobs and patronage for politicians’ followers, but little more than deadlock for the country as a whole” (Yee 2019).

Sammanfattningsvis beskrivs den sociala rörelsen i respektive land i olika termer. I Libanon ska protestanterna ha som mål att störta hela den politiska eliten. Stödet för alla politiker ska ha vacklat och befolkningen beskrivs som väldigt frustrerade över politikernas sätt att regera. I Bolivia erhåller politiker emellertid fortfarande ett stort stöd och individer som protesterar gör det för att stödja diverse politiker. Motståndsrörelsen mot Morales följer motståndaren Mesas uppmaningar som vore hans ord order rörelsen hans väldigt trogna följare (Reuters in La Paz 2019).

6.3 Viktigaste uppkomstfaktorer enligt medierna

Uppkomsten av den sociala rörelsen i respektive land beskrivs på olika sätt. I Libanon beskrivs uppkomsten som resultat av en långvarig korruption som präglat landets ekonomi. Befolkningens tålamod ska därefter ha tagit slut efter att regeringen föreslagit reformer som innebar att medborgare skulle betala skatt för att kunna använda applikationer som whatsapp. “For many lebanese, who already pay some of the highest mobile service rate in the region, there are only two telecom companies in the country, both state-owned- this was going too far” (Yee 2019). Mediekanalerna betonar skatten på Whatsapp som en central orsak till uppkomsten av rörelsen, men lyfter fram berättelsen från en frustrerad befolkning som fått nog av korruptionen. “They are all thieves, they come into the government to fill their pockets, not to serve the country.” (Reuters in Lebanon

2019). De ska ha utnyttjat en “already struggling population” genom att beskatta dem för att finansiera diverse statskulder (Hall & Abdel-Massih 2019).

Vidare beskrivs politikerna som förlamade och att de har slut på lösningar. NYT menar att befolkningen haft flera anledningar att revoltera men att befolkningen fick nog när staten skulle beskatta användandet av Whatsapp. I Libanon ska ekonomin vara så svag att många unga tvingats lämna landet. “(A) barren economy that forces many young people to leave the country for good jobs”. Staten är förklarad som “deadlock over reforms” och veckor innan uppkomsten av sociala rörelsen ska det skett en sådan allvarlig brand i Libanon där regeringen “forced to turn to its neighbour for firefighthelping” (Yee 2019).

I Bolivia däremot förklarad valfusk som kärnpunkten för uppkomsten av den sociala rörelsen (Reuters in La Paz 2019), vilket lett till en mobilisering för att ”protest against what they say is fraud at elections giving” (Reuters in La Paz 2019). Medborgare ska ha mobiliserat sig efter att oppositionsgrupper hävdat att det skett valfusk (Ibid). Protester ska ha tagit kraft “after last month’s disputed presidential election” (Wyatt 2019). Samtliga artiklar hävdar att valfusk ska varit en centralt för uppkomsten och radikaliseringen av den sociala rörelsen. “Tension over Bolivia’s disputed presidential elections escalated sharply this week as a protest that turned violent left two people dead” (Machicao & Londoño 2019).

Sammanfattningsvis förklarad de sociala rörelserna både i Libanon och Bolivia som en revolt mot den sittande regeringen. I Libanon anses en beskattning på Whatsapp som en central faktor, samtidigt som även andra faktorer uppmärksammas, exempelvis korrupktion och de enorma skulder i ekonomin som den lett till. I Bolivia ska uppgifter om valfusk skapat frustration hos oppositionsgrupper som lett till stora protester mot presidenten Morales.

6.4 Rörelsens effekter

De politiska aktörerna i Libanon har förlorat en stor del av sin makt och den libanesiska befolkningen har som mål att störta regeringen. “This time they are demanding that the entire system of sectarian leadership be replaced” (Hall & Abdel-Massih 2019). Att folk från alla etnisk-religiösa grupper gått emot sina egna ledare beskrivs i artiklarna som något anmärkningsvärt. I en tv-sändning ska Hariri sagt att han lyssnat på protestanternas krav och lovat försöka åtgärda problemen, men att andra partier i regeringen står i vägen för hans åtgärdsförslag och att han gett dessa 72 timmar på sig att ta tag i det innan han avgår (Ibid). Hariri ska även sympatisera med den “lidande” befolkningen genom att “Acknowledging their suffer” (Yee 2019). Politikerna har förlorat sitt stöd. Dock försöker de urskulda sig genom att hävda att de försökt införa reformer som skulle förbättra ekonomin men att förslagen har blivit blockerade av oppositionsgrupper (Hall & Abdel-Massih 2019). Politikerna använder proteströrelserna som möjlighet att svartmåla sina motståndare. “Gebran Bassil, who is Aoun’s son-in-law, also blamed other parties for blocking reforms, saying the government must

work to stop corruption and avoid imposing new taxes” (Reuters in Lebanon 2019). Hariri ska också ha skyllt på andra partier, och menat att han inte kunnat införa diverse reformer förrän nu: “The decisions that we made today might not fulfil your goals but for sure it achieves what I have been seeking for two years” (Hall & Abdel-Massih 2019). Verkliga förändringar ligger dock inte i politikernas intresse, enligt den citerade statsvetaren Maha Yahya: “Political leadership is avoiding serious reform that would undermine their own access to state finances and seeking to impose taxes on ordinary citizens,” (Yee, 2019). Visserligen har det skett försök till uppror innan, dock har mobiliseringen inte varit i samma grad. Detta beror på att denna gången, till skillnad från alla andra “started with the poorest and the unemployed” (Hall & Abdel-Massih 2019). Att upproren startade med de “fattiga” väcker sympatier hos större delen av befolkningen vilket ska ha resulterat i att mycket fler människor anslutit sig till den sociala rörelsen.

Till följd av att ilskan mot Morales har växt i Bolivia ska oppositionen ha höjt sina krav. “As anger against Mr. Morales has swelled, many in the opposition have shifted from calling for a runoff between the president and his main challenger, Carlos Mesa, to demanding the ouster of Mr. Morales” (Machicao & Londoño 2019). Det kan tolkas som att de uppfattar att det skapats ökade karriärmöjligheter för dem genom att starkt motsätta sig presidenten. Oppositionsledare beskrivs som enade och flera politiska aktörer citeras när de ska ha rekommenderat presidenten att avgå vilket gett protestanter ytterligare anledningar till att ge sig ut på gatorna. Bland annat ska en ledande oppositionell aktör skickat ett uppsägningsbrev till presidenten. “Another leading opposition figure, Luis Fernando Camacho, has demanded Mr Morales resign immediately, and has even personally written a resignation letter for the president hudent to sign.” (Wyatt 2019). Även om mediekanaler fokuserar på att berätta om rörelsen vars mål är att störta Morales (Reuters in La Paz 2019) och lyfter berättelsen om poliser som gör uppror beskrivs fortfarande hans stöd hos befolkningen som “Broad” (Machicao & Londoño 2019).

6.5 Bildanalys

Utifrån bilderna som presenteras observeras två olika skildringar av konflikterna som ligger till grund för denna uppsats. I Libanon inleds två av tre artiklar med våldsamma bilder på medborgare som bränner däck och spärrar bilvägar. Rök och en frustrerad befolkning är det första läsaren får se i Independent och Guardian. Den enda artikeln som inleder sin berättelse med en någorlunda mildare bild är NYT. Istället inleds deras artikel med en bild på en ung man som bär den libanesiska flaggan på ryggen med tusentals protestanter framför honom. Alla i bilden viftar den libanesiska flaggan. Bilden kan tolkas förmedla en nationell solidaritet och stolthet gentemot nationen. Kort därefter presenteras ytterligare bilder på demonstranter. Bilderna präglas likt de två andra artiklarna av våldsamma händelser: medborgare som attackerar polisen och bränner diverse

objekt. Bilderna som presenteras för konflikten i Libanon är alltså delvis våldsamma: även om NYT presenterar en bild som skildrar ett enat folk, i övrigt ligger tonvikten på bilder på en våldsam rörelse. Detta i sin tur resulterar i den omfattande bilden av protestanterna som våldsam.

I Bolivia inleds artiklarna med bilder på både individer såväl poliser som bär den bolivianska flaggan. I Independent presenteras en bild på poliser som lyfter den bolivianska flaggan medan i de andra artiklarna ligger fokuset på civila som viftar flaggan. Inga bilder på våldsamma aktioner återges. De alla artiklar som står till grund för denna uppsatsen presenterar enbart bilder på motståndare till Morales. NYT's artikel introducerar en bild på en större folkmassa som mobiliserat sig och marscherar gatorna samtidigt lyfter de den bolivianska flaggan medan i Independent observeras dussintals poliser som viftar flaggan. Guardians bild skildrar dussintals medborgare som viftar flaggan och bär diverse skyltar för att visa missnöje mot presidenten morales.

7. Diskussion och slutsats

Några punkter finner vi särskilt intressanta och värda att ta upp för diskussion. En intressant skillnad som tar sig uttryck i både text och bild är hur våldet hos proteströrelserna förmedlas. Den sociala rörelsen i Libanon beskrivs med våldsammare termer i jämförelse med den bolivianska proteströrelsen. De inledande bilder i artiklarna som behandlar proteströrelsen i Libanon består av individer som bränner däck och spärrar vägar, medan i Bolivia presenteras bilder på demonstranter som viftar med den bolivianska flaggan. Trots våldsamma scener ska ha ägt rum i Bolivia enligt artiklarna och trots att de siffror på dödsfall i de båda länderna som framkommer visar på fler döda i Bolivia, så uppmärksammas inte detta på samma sätt som det gör i Libanon. Media verkar alltså mer angelägen om att konstruera en bild av att proteströrelser i Libanon - och kanske Mellanöstern i allmänhet - präglas av våldsamheter än de är av att göra detsamma om Bolivia.

Skillnaderna i mediernas viktigaste förklaringsfaktorer mellan de båda rörelserna får effekter också för hur lätt det ter sig för dessa att nå sina mål. En rörelse som uppkommit i princip endast i ilska över misstänkt valfusk av en president behöver bara få denne att avgå, medan en rörelse som bildas ur missnöje över korruption, dålig ekonomi och ojämlikhet kan förväntas ha en längre väg att gå, eftersom åtgärdandet av sådant kräver strukturförändringar som dessutom tar tid.

När det gäller effekterna eller de potentiella effekterna av rörelserna återfinns skillnader i de politiska möjligheter som skapats i de båda länderna. Det får konsekvenser för vardera rörelsens chans att nå sina mål. Eftersom rörelsen i Libanon sägs vända sig mot hela systemet och alla politiker är det svårt att se hur det kan skapa några möjligheter för någon att avancera sin karriär genom att gå demonstranterna till mötes. Politikerna försöker utge sig för att gå protestanterna till mötes för att på så vis driva igenom sina politiska förslag, men att verkligen genomföra protestanternas krav - det vill säga att avgå och möjliggöra en systemförändring - vore att gräva sin egen politiska grav. Därför krävs utifrån teorin väldigt breda och väldigt ihärdiga rörelser för att några verkliga förändringar ska ske. Rörelsen i Libanon skildras visserligen som bred, och mer bred och enad vill vi hävda än den i Bolivia, men det betyder ändå inte att det är tillräckligt för att de ska få gehör för sina högre ställda krav än de i Bolivia.

I Bolivia å andra sidan gäller ju proteströrelsen presidenten och hans legitimitet, vilket skapar tydliga ökade chanser för oppositionspolitikere och andra partier (som också enligt mediebilderna utnyttjas genom tydligare krav på avgång), vilket i sin tur innebär mer gynnsamma omständigheter för rörelsen att nå sina mål än för den libanesiska. Detta har också åtminstone i viss mån bekräftats efter tidpunkten för vår analys. I Bolivia har nämligen president Morales avgått och en

övergångsregering tagit vid i vad vissa bedömare klassificerar som militärkupp (Al Jazeera 2019). I Libanon vid ungefär samma tidpunkt däremot har visserligen premiärminister Hariri hunnit avgå, men presidenten Michel Aoun berättat att han inte avgår från sin post i en tv-sändning. Vidare uppmuntrade presidenten protestanterna till att lämna landet om de fortfarande krävde hans avgång. Hans uttalande ska ha provocerat en redan frustrerad befolkning (Molana-Allen 2019a).

En framgångsrik etablerad rörelse bör, som nämndes i teorin, ha en sammanhållen kollektiv identitet och framstå som enad om vilka “vi” och “de” är. Den bolivianska rörelsen beskrevs visserligen som bred, men folket beskrevs å andra sidan som väldigt splittrat, och rörelsens medlemmar knöts inte i artiklarna till någon identitet annat än att de hörde till rörelsen eller var anhängare till oppositionen. I Libanon däremot har mediekanaler beskrivit den kollektiva identiteten mellan protestanter som enad, vilket ökar rörelsens möjlighet att nå sitt mål. En sådan berättelse kan därmed anses vara en fördel för den sociala rörelsen. Observera dock att mediekanalerna hävdar att Amal och Hizbollah-sympatisörer ska skiftat sida. Några veckor därpå sker flera våldsamma attacker från amal och hizbollah-sympatisörer mot den sociala rörelsen. Den libanesiska befolkningen kan därmed inte (längre) anses vara enad i den grad mediekanaler framställer den att vara (Molana-Allen 2019b).

9. Förslag till framtida forskning

På grund av begränsat med tid och resurser har vi inte haft möjligheten att analysera mer än de artiklarna vi presenterar. För att få en bredare bild av de internationella medienarrativen kring inte bara sociala rörelser i dessa specifika länder utan också kunna dra mer allmänna slutsatser om skillnader i hur media skildrar hela regioner i världen kunde man med fördel göra en liknande analys av rörelser i ett annat land i Latinamerika och ett annat land i Mellanöstern och Nordafrika-regionen. Fler länder i båda områden har passande nog sett protestvågor under förra året.

8. Referenser

- Al Jazeera, 2019. "Is Bolivia's Evo Morales the victim of a coup?" Al Jazeera, Nyhetsartikel. 2019-11-16.
- Berenson, Alonit, 2018. "Journalism and Social Media Frame Social Movements: The Transition to Media Matrix" i Višňovský, Ján & Jana Radošinská (red.), Social Media and Journalism - Trends, Connections, Implications. IntechOpen, s. 67-83.
- Bergström, Göran & Linda Ekström 2018. "Tre diskursanalytiska inriktningar" i Boréus, Kristina & Göran Bergström (red.), Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Boréus, Kristina & Sebastian Kohl, 2018. "Innehållsanalys" i Boréus, K. och Bergström, G. (red.), Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Collins, Dan & Jo Tuckman, 2019. "Clashes in Bolivia as Morales supporters challenge interim president's legitimacy", The Guardian, Nyhetsartikel. 2019-11-13.
- Crossley, Nick, 2002. Making sense of social movements. 1 uppl. Philadelphia: Open University Press.
- Djoundourian, S. 2007. "Environmental movement in Lebanon". Environment, Development and Sustainability, vol. 11, nr. 2, s.427-438.
- Domínguez, J. 2015. "Social Movement Discourses and Conditions of Possibility in Bolivia and Mexico". Convergencia Revista de Ciencias Sociales, vol. 22, nr. 69.
- Farthing, L. 2018. "An Opportunity Squandered? Elites, Social Movements, and the Government of Evo Morales", Latin American Perspectives, vol. 46, nr. 1, s.212-229.
- Farthing, L. & Kohl, B. 2013. "Mobilizing Memory: Bolivia's Enduring Social Movements". Social Movement Studies, vol. 12, nr. 4, s.361-376.
- Geha, C. 2018. "Politics of a garbage crisis: social networks, narratives, and frames of Lebanon's 2015 protests and their aftermath". Social Movement Studies, vol. 18, nr. 1, s.78-92.
- Hall, Richard & Hannah Abdel-Massih, 2019. "All of them means all of them': How Lebanon's spontaneous protests over taxes led to calls for revolution", The Independent, Nyhetsartikel. 2019-10-21.
- Hamdy, N. and Gomaa, E. 2012. "Framing the Egyptian Uprising in Arabic Language Newspapers and Social Media", Journal of Communication, vol. 62, nr. 2, s.195-211.

- Harlow, S. and Johnson, T. J. 2011. "Overthrowing the Protest Paradigm? How The New York Times, Global Voices and Twitter Covered the Egyptian Revolution", *International journal of communication*, nr. 5, s. 1359–1374.
- Kaun, A. & Jurkane-Hobein, I. 2016. "Occupy narratives in Sweden and Latvia: How mainstream media tell the story of a movement", *Interactions: Studies in Communication & Culture*, vol. 7, nr. 1, s. 23-39.
- Kraidy, M. 2016. "Trashing the sectarian system? Lebanon's "You Stink" movement and the making of affective publics", *Communication and the Public*, vol. 1, nr. 1, s.19-26.
- Lisle, Debbie, 2019. "How do we find out what's going on in the world?" i Edkins, Jenny & Maja Zehfuss (red.), *Global Politics - A New Introduction*. 3 uppl. New York: Routledge.
- Machicao, Mónica & Ernesto Londoño, 2019. "Bolivia's Democracy Faces Pivotal Test as Unrest Spreads", *New York Times*, Nyhetsartikel. 2019-10-31.
- Molana-Allen, Leila, 2019b. "Lebanon: Protesters cautious after clashes with sectarian groups". *Al Jazeera*, Nyhetsartikel. 2019-11-27
- Molana-Allen, Leila, 2019a. "Lebanon protesters incensed by Aoun's 'insulting' remarks". *Al Jazeera*, Nyhetsartikel. 2019-11-19
- McKay, B. 2017. "The politics of convergence in Bolivia: social movements and the state", *Third World Quarterly*, vol. 39, nr. 7, s.1247-1269.
- Nagel, C. and Staeheli, L. 2015. "Nature, environmentalism, and the politics of citizenship in post-civil war Lebanon", *cultural geographies*, vol. 23, nr. 2, s. 247-263.
- Nagle, J. 2017. "Beyond ethnic entrenchment and amelioration: an analysis of non-sectarian social movements and Lebanon's consociationalism", *Ethnic and Racial Studies*, vol. 41, nr. 7, s.1370-1389.
- Reuters in La Paz, 2019. "Bolivia election protests block roads and shutter shops in capital", *The Guardian*, Nyhetsartikel. 2019-10-28.
- Reuters in Lebanon, 2019. "Violence flares in Lebanon as protesters tell their leaders to go", *The Guardian*, Nyhetsartikel. 2019-10-18.
- Robertson, A., 2018. "Narrativanalys" i Boréus, K. och Bergström, G. (red.), *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Silva, E. 2013, "Social movements, policy, and conflict in post-neoliberal latin america: Bolivia in the time of evo morales", *Research in Political Sociology*, Vol. 21, s. 51-76.
- Tarrow, S. G., 2011. *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*. 3 uppl. New York: Cambridge University Press.
- Tenenboim-Weinblatt, K. 2014. "Producing Protest News", *The International Journal of Press/Politics*, vol. 19, nr. 4, s.410-429.
- Transparency International. *CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2018*. [Elektronisk] <https://www.transparency.org/cpi2018> Hämtdatum: 2019-01-06
- Walker, J. and Walter, P. 2018. "Learning about social movements through news media: deconstructing New York Times and Fox News representations of Standing Rock", *International Journal of Lifelong Education*, vol. 37, nr. 4, s. 401-418.

- Watkins, S. 2001. "Framing protest: News media frames of the million man march", *Critical Studies in Media Communication*, vol. 18, nr. 1, s.83-101.
- Watson, Katy, 2019. "Bolivian President Evo Morales resigns amid election protests", *BBC News*, Nyhetsartikel. 2019-11-11.
- World Bank, 2019. GDP per capita, PPP (current international \$) - Lebanon, Bolivia [Elektronisk] <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?locations=LB-BO> Hämtdatum: 2019-01-06
- Wyatt, Tim, 2019. "Bolivian police join anti-government protesters' on streets after re-election of Evo Morales", *The Independent*, Nyhetsartikel, 2019-11-09.
- Yee, Vivian, 2019. "Lebanon Roiled by Second Day of Protests as Frustration Over Chronic Corruption Boils Over", *New York Times*, Nyhetsartikel. 2019-10-18.